

Logopedia z audiologią stopień I, semestr 1

1. Filozofia
2. Socjologia
3. Lingwistyka: narastanie refleksji nad językiem
4. Psycholingwistyka rozwojowa
5. Anatomia i fizjologia człowieka – biologiczne podstawy mowy i myślenia
6. Wiedza o języku: fonetyka
7. Wiedza o języku: fonologia
8. Akustyka mowy; fonetyka akustyczna i wizualna
9. Językoznawcze podstawy mowy – teoria zaburzeń mowy
10. Medyczne podstawy logopedii. Podstawy ortodoncji
11. Praktyczne śródroczne warsztaty zawodowe w Studenckiej Poradni Logopedycznej UPH

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Filozofia
Nazwa w języku angielskim:	Philosophy	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	2 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Cezary Kalita
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		ks. dr Grzegorz Stolarski
Założenia i cele przedmiotu:		<p>Założenia: U podłoża każdej ludzkiej kultury znajduje się myśl filozoficzna, filozoficzne pojęcia: bytu, jego natury, istnienia, sensu życia itd. Jednak filozofia jako taka jest tworem starożytnej Grecji. To właśnie dzięki filozofii nastąpił tak intensywny rozwój kultury europejskiej. We współczesnej edukacji, i nie tylko, bardzo często o tym się zapomina.</p> <p>Cele: Zapoznając studentów z elementarnymi pojęciami i ideami filozoficznymi oraz obecnymi w każdej myśli filozoficznej podstawowymi zasadami logiki, wprawić studentów w bardziej jasne, uporządkowane, bo logiczne myślenie, co na pewno zaowocuje w pracy nauczyciela, a także w życiu obywatela, członka społeczeństwa.</p>
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student posiada podstawową znajomość terminów i pojęć filozoficznych oraz podstawowe informacje z logiki. Poprawnie je wyjaśnia. Student zna podstawowe zagadnienia filozoficzne (teoria bytu, poznania, antropologia filozoficzna) – wie, na jakie pytania filozofia odpowiada oraz zna podstawowe odpowiedzi na te pytania (np. materializm, idealizm, empiryzm czy racjonalizm).	K_W01
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Student poprawnie i swobodnie posługuje się podstawowymi pojęciami filozoficznymi i logicznymi.	K_U11

U02	Student potrafi rozpoznać założenia filozoficzne poszczególnych postaw społecznych czy światopoglądowych.	K_U14
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Student potrafi przedstawić swoje stanowisko światopoglądowe w szeroko rozumianej komunikacji społecznej. Potrafi też podjąć dyskusję (zgodnie z zasadami logiki) z osobami reprezentującymi inne stanowiska światopoglądowe, dzięki czemu otwiera się na nie, a więc aktywnie uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym.	K_K04
Forma i typy zajęć:	wykłady (15 godzin); ćwiczenia (15 godzin)	
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Ogólna znajomość historii i kultury, szczególnie Europy, a także ogólna znajomość literatury.		
Treści modułu kształcenia:		
<p><u>Wykłady</u> – będą prezentować wybrane zagadnienia filozoficzne podstawowych działów filozofii; ontologia, epistemologia, ze szczególnym uwzględnieniem filozofii człowieka (antropologia filozoficzna) i podstawowe, fundamentalne nie tylko dla filozofii, ale także dla całej kultury europejskiej ich rozwiązania. Prezentowane będą najważniejsze odpowiedzi na pytania o naturę bytu (materializm, idealizm, monizm, pluralizm), poznania (empiryzm i racjonalizm, kryterium prawdy, itd.) oraz na pytania o naturę człowieka – a szczególnie ujęcia relacji człowiek -świat.</p> <p><u>Ćwiczenia</u> – przede wszystkim będą poświęcone na analizę fragmentów tekstów filozoficznych, związanych z prezentowanymi na wykładach zagadnieniami, a szczególnie filozoficznych rozwiązań problemów: człowiek a świat (materializm; idealizm); człowiek – istota poznająca świat (empiryzm, racjonalizm; intuicjonizm); człowiek wobec Boga (Augustyn Aureliusz, Tomasz z Akwinu) i wobec historii (Hegel).</p>		
Literatura podstawowa:		
<p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tatarkiewicz W., <i>Historia filozofii</i>, t. 1–3 (liczne wydania). 2. Reale G., 1996–2002, <i>Historia filozofii starożytnej</i>, t. 1-5, Lublin: KUL. 3. Wendland Z., 2009, <i>Historia filozofii: od szkoły jońskiej do postmodernizmu. Podręcznik akademicki dla niefilozofów</i>, Warszawa: Wydawnictwo SGGW. <p>Ćwiczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Markiewicz B., 1987, <i>Filozofia dla szkoły średniej. Wybór tekstów</i>, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne. 2. Niechwiej M., 2001, <i>Historia filozofii w sentencjach</i>, Warszawa: Wydawnictwo Bis. 		
Literatura dodatkowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kunzmann P., Burkard F.-P., Wiedmann F., 1999, <i>Atlas filozofii</i>, Warszawa: Wydawnictwo Prószyński i S-ka. 2. <i>Filozofia. Leksykon PWN</i>, 2000, W. Łagodski, G. Pyszczek, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 3. <i>Mały słownik terminów i pojęć filozoficznych dla studiujących filozofię chrześcijańską</i>, 1983, A. Podsiad, Z. Więckowski (oprac.), Warszawa: Instytut Wydawniczy „Pax”. 		
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:		

Wykład, ćwiczenia (analiza tekstu).

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Bieżąca ocena na zajęciach, aktywny udział w dyskusjach i test pisemny.

Forma i warunki zaliczenia:

Studenci będą uzyskiwali zaliczenie na podstawie:

- aktywności na zajęciach (ćwiczenia – analiza tekstów, dyskusja) – 25%;
- testu organizowanego na zakończenie przedmiotu (podstawowe pojęcia i analiza fragmentu tekstu filozoficznego) – 75%.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godzin
Udział w ćwiczeniach	15 godzin
Przygotowanie się do zajęć	10 godzin
Udział w konsultacjach	5 godzin
Przygotowanie się do kolokwium	5 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:	Socjologia	
Nazwa w języku angielskim:	Sociology	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:	logopedia z audiologią	
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):	obowiązkowy	
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):	pierwszego stopnia	
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	1 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:	dr hab. Adam Bobryk	
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:	dr hab. Adam Bobryk	
Założenia i cele przedmiotu:	<p>Koncepcje dotyczące relacji jednostki i społeczeństwa oraz jego instytucji.</p> <p>Cele: diagnoza socjologiczna, prognoza socjologiczna.</p>	
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student zna podstawowe pojęcia z zakresu socjologii, funkcjonowania struktur społecznych.	K_W01
W02	Student zna najważniejsze współczesne teorie socjologiczne i metody badań socjologicznych.	K_W03
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Student analizuje i proponuje własną interpretację charakterystyki procesów, pojęć i faktów wpływających na życie społeczne oraz podejmuje dyskusję nad problemami socjologicznymi.	K_U7
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Student ma świadomość potrzeby systematycznego pogłębiania wiedzy z zakresu socjologii.	K_K05
K02	Student rozumie interdyscyplinarny charakter problemów z zakresu socjologii i ich wpływ na procesy komunikacji międzyludzkiej.	K_K02
Forma i typy zajęć:	wykład (15 godzin)	
Wymagania wstępne i dodatkowe:		

Treści kształcenia podbudowane elementami wiedzy z zakresu zjawisk i procesów zachodzących w życiu społecznym.

Treści modułu kształcenia:

1. Obszar zainteresowań i funkcje socjologii, koncepcje dotyczące relacji jednostki i społeczeństwa oraz jego instytucji, funkcje: teoretyczna, praktyczna, diagnostyczna, prognostyczna, socjotechniczna.
2. Pojęcie życia społecznego, biologiczne, geograficzne, demograficzne podstawy życia społecznego.
3. Kultura w społeczeństwie oraz kultura zachowań społecznych, kultura materialna i duchowa, społeczne wymiary kultur.
4. Społeczna regulacja, wartości, normy, obrządk.
5. Relatywizm kulturowy, jako element światopoglądu, jako relatywizm wartości.
6. Status społeczny, formalny, osiągnięty, przypisany.
7. Teoria roli społecznej, oczekiwania i zachowania, konflikt roli społecznej.
8. Rodzina i pokrewieństwo, małżeństwo, grupa domowników, krewni.
9. Struktury i nierówności społeczne, rodzaje i ich znaczenie w życiu społecznym. Grupy społeczne, cechy konstytuujące grupę społeczną, klasyfikacje, struktura grup. Komunikacja i łączność w grupie, modele, funkcje, język, znaki, symbole.
10. Zmiana i rozwój społeczny, teorie socjologiczne, przemiany, konsekwencje, wpływ na struktury społeczne.
11. Gospodarka jako system społeczny, koncepcje form podziału dóbr i usług, relacje wewnętrzne i zewnętrzne.
12. System polityczny a społeczeństwo, model autorytarny, model demokratyczny.
13. Społeczeństwo obywatelskie, ujęcia teoretyczne, zdolność do samoorganizacji oraz osiągania celów.
14. Elementy teorii integracji i dezorganizacji społecznej, w aspekcie kulturowym, normatywnym, funkcjonalnym, komunikacyjnym.
15. Państwo i zbiorowości terytorialne, funkcje wewnętrzne oraz społeczności lokalne.
16. Wielość form życia narodowego, koncepcje narodu, ideologie narodowe.
17. Zastosowanie badań socjologicznych w diagnozowaniu procesów społecznych, etapy procesu badawczego, techniki i metody badawcze.
18. Opinia publiczna, twórcy opinii oraz jej sankcje, badanie opinii publicznej.
19. Zachowania zbiorowe, podstawowe cechy zachowań zbiorowych, psychologia tłumu.
20. Globalizacja, rozwój zależny, solidarność globalna.
21. Awans społeczny, ruchliwość społeczna, kariera.
22. Kapitał społeczny, czynniki determinujące kształtowanie kapitału społecznego, wpływ kapitału społecznego na procesy gospodarcze i społeczne.
23. Wykluczenie, wykluczenie ekonomiczne, wykluczenie społeczne.
24. Marginalizacja, przyczyny marginalizacji, skutki marginalizacji.
25. Patologie społeczne, przyczyny, rodzaje.
26. Edukacja jako metoda przełamywania różnic społecznych, dane statystyczne dotyczące Polski, konsekwencje wzrostu poziomu wykształcenia.
27. Typy ładu społecznego, stanowisko funkcjonalistów i teoretyków konfliktu, typologia ładu społecznego wg Stanisława Ossowskiego.
28. Środki społecznego przekazu, oddziaływanie mediów, hiperrzeczywistość.

Literatura podstawowa:

1. Sztompka P., 2012, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków: Wyd. Znak.

2. Giddens A., Sutton P.W., 2014, *Socjologia. Kluczowe pojęcia*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
3. Szymański M.J., 2013, *Socjologia edukacji. Zarys problematyki*, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

Literatura dodatkowa:

1. Niesporek A., 2007, *Czy koniec socjologii, jaką znamy? Socjologia wobec wyzwań zmieniającej się rzeczywistości*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
2. Wielecki K., 2012, *Kryzys i socjologia*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
3. Giddens A., 2010, *Nowoczesność i tożsamość. "Ja" i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
4. *Socjologia czasu, kultury i ubóstwa. Księga jubileuszowa dla profesor Elżbiety Tarkowskiej*, 2015, pod red. K. Górniak, T. Kanasz, B. Pasamonik i J. Zalewskiej, Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
5. Głuszkowski M., 2013, *Socjologia w badaniach dwujęzyczności. Wykorzystanie teorii socjologicznych w badaniach nad bilingwizmem*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Metoda wykładu konwersacyjnego, analiza dokumentów źródłowych, ukierunkowane dyskusje po przedstawieniu przygotowanego obszaru problemowego przez studentów.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Wiedza:

- weryfikacja efektu w formie bieżącej oceny udziału w dyskusji,
- weryfikacja efektu poprzez przedstawienie istotnych kwestii merytorycznych podczas egzaminu pisemnego.

Umiejętności:

- bieżąca ocena i ewentualna korekta realizacji zadań wykonywanych przez studentów w trakcie zajęć, dyskusja oceniająca po wykonaniu wszystkich zadań przez studentów,
- weryfikacja wypowiedzi ustnych pod kątem zachowania formy i treści zaproponowanych przez wykładowcę oraz doboru tematu szczegółowego w ramach omawianej problematyki.

Kompetencje społeczne:

- prognozowanie działań w zakresie życia społecznego i jego analiza, również w aspekcie komunikacyjnym, oraz monitorowanie przez studentów najnowszych danych oraz opracowań z zakresu poruszanej problematyki.

Forma i warunki zaliczenia:

Metody oceniania:

- dyskusje w oparciu o fachową literaturę,
- umiejętność wieloaspektowego przedstawienia wskazanego obszaru problemowego.

Zaliczenie na ocenę.

Kryteria oceniania:

- na ocenę dostateczną student zna podstawowe pojęcia z zakresu socjologii, funkcjonowania struktur społecznych.
- na ocenę dobrą student analizuje wpływ poznanych procesów, także przy użyciu technik i metod badawczych.

- na ocenę bardzo dobrą student podejmuje dyskusję oraz efektywnie prezentuje, analizuje i proponuje własną interpretację charakterystyki procesów, pojęć i faktów wpływających na życie społeczne.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godzin
Konsultacje	2 godziny
Przygotowanie się do ćwiczeń	3 godziny
Przygotowanie się do kolokwium zaliczeniowego	5 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	1 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Lingwistyka: narastanie refleksji nad językiem
Nazwa w języku angielskim:		Linguistics: growing reflection on the language
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:		Wydział Nauk Humanistycznych
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	2 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Alina Maciejewska, prof. UPH
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		mgr Kamila Bigos
Założenia i cele przedmiotu:		Zapoznanie się z głównymi ideami myśli zachodnioeuropejskiej i ich wpływem na kształtowaniem się filozofii języka.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student zna główne idee myśli zachodnioeuropejskiej, ich autorów oraz związek z kształtowaniem się filozofii języka (w tym zna podstawowe pojęcia i główne teorie socjolingwistyki).	K_W01
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Student rozumie proces kształtowania się współczesnej filozofii języka i dostrzega nurt na tle innych idei (w tym prezentuje główne podstawowe pojęcia i główne teorie socjolingwistyki).	K_U14
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Student zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę ciągłego kształcenia w zakresie przedmiotu.	K_K05
Forma i typy zajęć:		<ol style="list-style-type: none"> Wykład: wspomagany prezentacjami multimedialnymi, z elementami konwersacji. Ćwiczenia: analizy fragmentów tekstów, dyskusje panelowe, konsultacje, praca indywidualna. Wykład 15 godz. + ćwiczenia 15 godz.
Wymagania wstępne i dodatkowe:		

brak

Treści modułu kształcenia:

1. Rozwój refleksji nad istotą języka:
  - Interpretacja języka w starożytnej Grecji: Stoicy, Platon, Arystoteles, Szkoła Aleksandryjska. Podstawy gramatyki języków europejskich.
  - Refleksja lingwistyczna okresu Średniowiecza i Oświecenia: Język jako byt objawiony. Poszukiwanie najstarszego języka w dziejach ludzkości. Gramatyka języka łacińskiego.
  - Lingwistyka XIX wieku: Wilhelm von Humboldt – teoria natywizmu. Młodogramatycy – językoznawstwo porównawcze. Podstawy dialektologii.
2. Kierunki rozwoju lingwistyki XX wieku:
  - Strukturalizm – Ferdinand de Saussure, Jan Baudouin de Courtenay.
  - Gramatyka generatywna – Noam Chomsky.
  - Socjolingwistyka – Dell Hymes.
  - Lingwistyka kognitywna.
3. Rola języka w życiu jednostek i społeczeństw:
  - Język w myśleniu i poznawaniu świata.
  - Język w przekazie wiedzy o sobie i o świecie.
  - Język w organizacji życia społecznego.
4. Zastosowania lingwistyki. Polskie koncepcje w badaniach nad językiem:
  - Psycholingwistyka – Ida Kurcz.
  - Glottodydaktyka i lingwistyka stosowana – Franciszek Grucza.
  - Socjolingwistyczna interpretacja zachowań językowych – Stanisław Grabias.
  - Stylistyka – Teresa Skubalanka.
  - Teoria perswazji – Jerzy Bralczyk.
5. Lingwistyka w diagnostyce i terapii zaburzeń mowy:
  - Teoria behawioralna.
  - Teoria interakcji.
  - Teorie neurobiologiczne.

Literatura podstawowa:

1. Grabias S., 2019, *Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii*, Lublin: Wydawnictwo UMCS.
2. Grucza F., 2007, *Lingwistyka stosowana. Zarys jej historii, zadań i dokonań*, Warszawa: Wyd. Euro-Edukacja.
3. Ivić M., 1975, *Kierunki w lingwistyce*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Literatura dodatkowa:

1. Bralczyk J., 2004, *Język na sprzedaż. Czyli o tym, jak język służy reklamie i jak reklama używa języka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
2. Kurcz I., 1992, *Język a psychologia. Podstawy psycholingwistyki*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

3. Tabakowska E. (red.), 2001, *Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa*, Kraków: Wydawnictwo Universitas.
4. Skubalanka T., 1984, *Historyczna stylistyka języka polskiego*, Wrocław: Ossolineum.
5. Wierzbicka A., 1999, *Język-umysł-kultura*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Wykład wspomagany prezentacjami multimedialnymi, z elementami konwersacji, konsultacje, praca indywidualna.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Efekty będą sprawdzane na podstawie kolokwium pisemnego.

Forma i warunki zaliczenia:

Warunek uzyskania zaliczenia przedmiotu:

1. Najwyżej dwie nieusprawiedliwione nieobecności na wykładach.
2. Zaliczenie na podstawie kolokwium pisemnego – student uzyskuje zaliczenie, otrzymując co najmniej 51% z kolokwium.

Poprawy: poprawa pracy/ kolokwium zgodnie z regulaminem studiów.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godz.
Udział w ćwiczeniach	15 godz.
Samodzielne przygotowanie ćwiczeń	7 godz.
Udział w konsultacjach z przedmiotu	3 godz.
Samodzielne przygotowanie się do kolokwium zaliczeniowego.	10 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:	Psycholingwistyka rozwojowa	
Nazwa w języku angielskim:	Psycholinguistic development	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:	logopedia z audiologią	
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):	obowiązkowy	
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):	pierwszy stopień	
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	drugi	
Liczba punktów ECTS:	2 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:	dr hab. Alina Maciejewska	
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:	dr hab. Alina Maciejewska, prof. uczelni, mgr Adrianna Urban-Rafałek	
Założenia i cele przedmiotu:	<ol style="list-style-type: none"> Charakterystyka przedmiotu i zakresu badań psycholingwistyki ogólnej i rozwojowej. Charakterystyka związków między myśleniem a językiem w rozwoju dziecka. 	
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W_01	Student zna etapy rozwoju mowy i myślenia.	K_W01, K_W08
W_02	Zna wpływ czynników biologicznych, społecznych, kulturowych na rozwój poznawczy i językowy dziecka w różnych etapach jego życia.	K_W04, K_W08,
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U_01	Potrafi określić metody badań nad rozwojem mowy i myślenia.	K_U03, K_U04, K_U11
U_02	Potrafi korzystać z modeli wyjaśniających rozwój procesów poznawczych, językowych, komunikacyjnych.	K_U07, K_U14
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K_01	Rozumie potrzebę doskonalenia własnej wiedzy i ma świadomość transdyscyplinarności logopedii.	K_K02, K_K05
Forma i typy zajęć:	Wykłady (15 godz.), ćwiczenia (15 godz.)	
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Podstawy wiedzy o języku, psychologii ogólnej i rozwojowej.		

Treści modułu kształcenia:

1. Psycholingwistyka – charakterystyka dyscypliny z pogranicza nauk.
2. Przedmiot badań psycholingwistyki rozwojowej.
3. Metody badań psycholingwistycznych.
4. Pochodzenie języka – teorie i modele.
5. Relacje: język - rzeczywistość pozajęzykowa.
6. Wpływ środowiska na rozwój poznawczy i językowy, rola kultury i języka otoczenia.
7. Modele aktywizacji mowy i języka.
8. Aktywizacja podsystemów języka – etapy rozwoju mowy.
9. Zakłócenia i zaburzenia rozwoju poznawczego i językowego.
10. Trudności w rozwoju kompetencji komunikacyjnej dziecka.
11. Bilingwizm, wielojęzyczność – rozprawa z mitami.
12. Trudności w pisaniu i czytaniu w badaniach psycho- i neurolingwistycznych.
13. Rozwój semantyczny.
14. Rozumienie tekstów.
15. Model znaczenia ucieleśnionego.

Literatura podstawowa:

1. Kurcz I., 2005, *Psychologia języka i komunikacji*, Warszawa: Wydawnictwo Scholar.
2. *Psychologia języka dziecka. Osiągnięcia, nowe perspektywy*, 2007, B. Bokus, G. W. Shugar (red.), Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
3. Wood D., 2006, *Jak dzieci uczą się i myślą - społeczne konteksty rozwoju poznawczego*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Literatura dodatkowa:

1. Bergen B. K., 2017, *Latające świnie. Jak umysł tworzy znaczenie*, Kraków: Copernicus Center Press.
2. Gleason J. B., Ratner N. B. (red.), 2005, *Psycholingwistyka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
3. Harwas-Napierała B., Trempała J. (red.), 2002, *Psychologia rozwoju człowieka*, t. 3, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
4. Kurcz I. (red.), *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*, 2007, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Wykład tradycyjny, prezentacje multimedialne, filmy dydaktyczne, dyskusja panelowa, studium przypadku, referaty.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Sukcesywnie w trakcie semestru:

- W_01, W_02 kolokwium na koniec semestru – 55%;
- U_01- kolokwium w trakcie trwania semestru na podstawie zestawu pytań, analiza tekstów, dyskusja – 45%.

Forma i warunki zaliczenia:

Zaliczenie na ocenę.

02 kolokwium na koniec semestru – 55%; kolokwium w trakcie trwania semestru na podstawie zestawu pytań - 25%, analiza tekstów, dyskusja – 20%.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne	
Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godz.
Udział w ćwiczeniach	15 godz.
Samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń	10 godz.
Udział w konsultacjach	5 godz.
Samodzielne przygotowanie się do kolokwium	5 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia			
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Anatomia i fizjologia człowieka – biologiczne podstawy mowy i myślenia	
Nazwa w języku angielskim:		Anatomy and physiology of the human – the biological bases of speech and thinking	
Język wykładowy:	polski		
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią	
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych		
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy	
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia	
Rok studiów:	pierwszy		
Semestr:	pierwszy		
Liczba punktów ECTS:	3 ECTS		
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Małgorzata Strzałek	
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr Małgorzata Strzałek	
Założenia i cele przedmiotu:		Zapoznanie studenta z budową i funkcjonowaniem ciała ludzkiego ze szczególnym uwzględnieniem struktur odpowiedzialnych za mowę i myślenie. Znajomość podstaw anatomii i fizjologii człowieka ma ułatwić percepcję wiedzy przekazywanej w ramach przedmiotów klinicznych przewidzianych w planie studiów.	
Symbol efektu	Efekty uczenia się		Symbol efektu kierunkowego
	WIEDZA		
W01	Ma podstawową wiedzę o anatomii i funkcjonowaniu ciała ludzkiego, szczególnie narządów mowy. Zna biologiczne podstawy mowy i myślenia.		K_W02
UMIEJĘTNOŚCI			
U01	Potrafi wyróżnić narządy mowy, określić ich funkcje, odróżnić prawidłowe funkcjonowanie narządów mowy od patologicznego. Analizuje i określa biologiczne podstawy mowy i myślenia.		K_U01
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności; rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego.		K_K05
Forma i typy zajęć:		15 godzin wykładu, 30 godzin ćwiczeń	
Wymagania wstępne i dodatkowe:			
Wiedza na temat budowy i funkcjonowania ciała ludzkiego na poziomie szkoły średniej.			
Treści modułu kształcenia:			

- Anatomia i fizjologia jako nauki biologiczne. Metody badań w anatomii i fizjologii. Plan budowy ciała ludzkiego.
- Budowa i fizjologia układu ruchu ze szczególnym uwzględnieniem osiowego układu szkieletowego i kości gnykowej.
- Budowa i fizjologia mięśni ze szczególnym uwzględnieniem mięśni uczestniczących w mowie.
- Anatomia i fizjologia układu oddechowego ze szczególnym uwzględnieniem jamy nosowej, gardła i krtani. Budowa i funkcje przepony. Wymiana gazowa.
- Anatomia i fizjologia układu pokarmowego ze szczególnym uwzględnieniem jamy ustnej. Regulacja pracy gruczołów trawiennych.
- Budowa i fizjologia układu krwionośnego.
- Budowa i fizjologia układu limfatycznego. Mechanizmy homeostaticzne.
- Anatomie i fizjologia układu nerwowego.
- Anatomia i fizjologia narządów zmysłów wzroku, słuchu i równowagi.
- Anatomia i fizjologia układu dokrewnego.
- Powłoka wspólna ciała – skóra i narządy zmysłów z nią związane.

Literatura podstawowa:

1. Ignasiak Z., 2022, *Anatomia układu ruchu*, Wrocław: Edra Urban & Partner.
2. Ignasiak Z., 2022, *Anatomia narządów wewnętrznych i układu nerwowego człowieka*, Edra Urban& Partner, Wrocław.
3. Krauss H., M. Gibas-Dorna (red.), 2021, *Fizjologia człowieka. Podstawy*, Warszawa: PZWL Wyd. Lekarskie.
4. Netter F.H., 2011, *Atlas anatomii człowieka. Polskie mianownictwo anatomiczne*, Urban & Partner, Wrocław: Wyd. Elsevier.
5. Silverthon D. U (red.), 2018, *Fizjologia człowieka. Zintegrowane podejście*, Warszawa: PZWL Wyd. Lekarskie.

Literatura dodatkowa:

1. Brzozowski T. (red.), 2021, *Konturek. Fizjologia człowieka*, Wrocław: Edra Urban & Partner.
2. Drake R.L., Vogl A.W., Mitchell A.W.M., 2011, *Anatomia Gray. Podręcznik dla studentów*, Wrocław: Wyd. Elsevier Urban& Partner. Tomy I-III.
3. Michajlik A., Ramotowski W., 2023, *Anatomia i fizjologia człowieka*, Warszawa: PZWL.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Wykład z prezentacją multimedialną. Ćwiczenia z użyciem pomocy dydaktycznych: preparatów i modeli anatomicznych człowieka.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Kolokwia sprawdzające przyswojenie poszczególnych części materiału.

Forma i warunki zaliczenia:

Zaliczenie na ocenę. Warunkiem uzyskania zaliczenia z przedmiotu jest obecność, aktywne uczestnictwo w zajęciach i zaliczenie każdego kolokwium na co najmniej 51% punktów. Student otrzyma ocenę końcową wg następującej skali: <51% wszystkich punktów - ndst, 51-60% - dst, 61-70% - dst+, 71-80% - db, 81-90% - db+, >90% - bdb.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15
Udział w ćwiczeniach	30
Udział w konsultacjach	5
Przygotowanie się do zajęć	10
Przygotowanie do kolokwium	15
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	75
Punkty ECTS za przedmiot	3 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Wiedza o języku: fonetyka
Nazwa w języku angielskim:	Knowledge of the language: Articulatory Phonetics	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	3 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Alina Maciejewska, prof. ucz.
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr hab. Alina Maciejewska, prof. ucz. mgr Ewa Dzieciół
Założenia i cele przedmiotu:		Umocowanie fonetyki artykulacyjnej w opisie strukturalnym języka, charakterystyka systemu fonetycznego polszczyzny współczesnej i zjawisk fonetycznych.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student zna teorię struktury języka i definicje, zna miejsce fonetyki i fonologii w opisie systemu językowego metody oraz narzędzia badań fonetycznych.	K_W01
W02	Zna definicję i charakterystykę głosek oraz klasyfikacje głosek polskich według kryteriów artykulacyjnych, akustycznych, audytywnych i funkcjonalnych.	K_W03
W03	Zna zjawiska fonetyczne w ciągach mowy i stylach wymowy oraz możliwość zaburzenia ich realizacji.	K_W04
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Potrafi dokonywać opisu struktury języka, jego funkcji, wykazać się znajomością pojęć lingwistycznych. Analizuje i stosuje fonetykę współczesnego języka polskiego.	K_U11

U02	Potrafi objaśnić powstawanie dźwięków mowy, przyczyny różnic w realizacji i określać zakres zmian.	K_U07
U03	Potrafi charakteryzować i klasyfikować głoski ze względu na określone cechy i dokonywać oceny ich sposobów realizacji w wypowiedziach pojedynczych osób.	K_U04
U04	Potrafi analizować: cechy prozodyczne w wypowiedziach poprawnych i zaburzonych oraz ciąg foniczny: wyodrębniać w ciągu normatywne oraz nienormatywne segmenty.	K_U01
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Buduje świadomość roli wymowy w zachowaniach społecznych. Nabywa przekonania o konieczności kształcenia wymowy, szczególnie w szkole.	K_K05

Forma i typy zajęć:

wykłady 15 godz., ćwiczenia 30 godz.

Wymagania wstępne i dodatkowe:

Wiadomości z anatomii i fizjologii narządów mowy, głosu oraz aparatu oddechowego. Podstawy wiedzy o języku.

Treści modułu kształcenia:

1. Fonetyka – przedmiot badań językoznawczych.
2. Przedmiot fonetyki i fonologii. Cel, zakres i metody badań fonetycznych.
3. Opis jednostek systemu fonetycznego: cechy artykulacyjne, wizualne, akustyczne i audytywne głosek.
4. Głoska – sylaba; głoska – litera.
5. Kryteria klasyfikacji głosek.
6. Charakterystyka cech artykulacyjnych samogłosek ustnych i nosowych, a także glajdów.
7. Charakterystyka cech artykulacyjnych spółgłosek właściwych i sonornych.
8. Głoska – klasa głosek, warianty głosek.
9. Procesy fonetyczne: zakresy upodobnień, rodzaje, kierunek i trwałość zmian.
10. Transkrypcja fonetyczna tekstów z uwzględnieniem stylów wymowy, regionalnych i stylistycznych różnic w realizacji ciągów fonicznych.
11. Różnice między mową a pismem.
12. Fonotaktyka i fonostatystyka.
13. Charakterystyka składników suprasegmentalnej płaszczyzny języka.
14. Zjawiska prozodyczne języka polskiego.

Literatura podstawowa:

1. Dukiewicz L, Sawicka I., 1995, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Fonetyka i fonologia*, Kraków: Instytut Badań Literackich PAN.
2. Klebanowska B., 1990, *Interpretacja fonologiczna zjawisk fonetycznych w języku polskim*, Warszawa:

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

3. Maciejewska A., 2023, *(Wy)mówię poprawnie*, Siedlce: Wydawnictwo Naukowe UPH w Siedlcach.
4. Ostaszewska D., Tambor J., 2012, *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*, Warszawa: PWN.
5. Wierzchowska B., 1971, *Wymowa polska*, Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
6. Wiśniewski M., 2001, *Zarys fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Literatura dodatkowa:

1. Bartmiński J., Nowosad-Bakalarczyk M. (red.), 2010, *Prozodia, fonetyka, fonologia*, Lublin: Wydawnictwo UMCS.
2. Koneczna H., Zawadowski W., 1951, *Przekroje rentgenograficzne głosek polskich*, Warszawa: PWN.
3. Łobacz P., 1985, *Fonetyczno-leksykalne interakcje w percepcji mowy*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
4. Maciejewska A., 2007, *Samogłoskowa artykulacja*, [w:] K. Wojtczuk, A. Kuć (red.), *Kultura języka dzisiaj. W Roku Języka Polskiego*, Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, s. 52-63.
5. Polański K. (red), 1993, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wrocław – Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
6. Roślowski B., 1986, *Zarys fonologii, fonetyki, fonotaktyki i fonostatystyki współczesnego języka polskiego*, Gdańsk: Wydawnictwo Uczelniane Uniwersytetu Gdańskiego.
7. Steffen-Batogowa M., 2000, *Struktura akcentowa języka polskiego*, Warszawa: PWN.
8. Wiśniewski M., 1999, *Zadania z fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego*. Toruń: TNOIK.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

1. Wykład uniwersytecki prowadzony z zastosowaniem prezentacji graficznych i fonicznych, rentgenogramy, kinematografy, labiogramy, palatogramy.
2. Wykonanie nagrań wypowiedzi w normie językowej i wypowiedzi zaburzonych oraz ich analiza jakościowa i ilościowa z wykorzystaniem metod statystycznych, artykulograficznych, poglądowych, porównawczych.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Dwa kolokwia w trakcie semestru. Końcowy egzamin w sesji egzaminacyjnej.

Forma i warunki zaliczenia:

Warunek uzyskania zaliczenia przedmiotu: uzyskanie co najmniej 51 punktów z kolokwium i egzaminu.

- uzyskanie co najmniej 20 punktów z kolokwiów,
- uzyskanie co najmniej 30 punktów z egzaminu w sesji egzaminacyjnej,
- uzyskanie łącznie co najmniej 51 punktów ze wszystkich form zaliczenia.

Sposób uzyskania punktów:

1. pierwsze kolokwium: 25 pkt
2. drugie kolokwium: 25 pkt

3. egzamin w sesji egzaminacyjnej: 50 pkt

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godz.
Udział w ćwiczeniach	30 godz.
Samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń	10 godz.
Udział w konsultacjach	3 godz.
Samodzielne przygotowanie się do kolokwiów	5 godz.
Przygotowanie się do egzaminu i obecność na egzaminie	12 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	75 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	3 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Nauka o języku: fonologia
Nazwa w języku angielskim:	Phonology	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	1 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Alina Maciejewska, prof. uczelni
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		mgr Ewa Dzięcioł
Założenia i cele przedmiotu:		Wiedza o systemie językowym, organizacji języka. Fonem – wzorzec głoski.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Zna jednostki systemu językowego i reguły zachowań komunikacyjnych z uwzględnieniem wiedzy o procesach kształtowania mowy i języka i wyższych czynności poznawczych.	K_W01
W02	Zna metody diagnostyczne stosowane w procedurze postępowania logopedycznego w odniesieniu do poszczególnych zaburzeń mowy i słuchu osób w różnym wieku.	K_W05
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Wykorzystuje wiedzę o systemie językowym i regułach komunikacji językowej w deskrypcji, interpretacji i programowaniu terapii oraz w formułowaniu diagnoz - umie formułować i analizować problemy badawcze, dobierać właściwe metody i narzędzia, dokonywać ich weryfikacji.	K_U11
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego

K01	Dba o poprawność językową w relacjach zawodowych i pozaprofesjonalnych.	K_K05
Forma i typy zajęć:		ćwiczenia (15 godz.)
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Podstawy wiedzy o języku na poziomie szkoły średniej.		
Treści modułu kształcenia:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Strukturalistyczna koncepcja języka: znak językowy i jego wartość, organizacja znaków na osi syntagmatycznej paradygmatycznej. Pojęcie struktury fonologicznej. 2. Poziomy organizacji języka: poziom fonologiczny na tle poziomu morfologicznego i składniowego polszczyzny. Inwentarz fonemów języka jako struktura. 3. Fonem a głoska: <ul style="list-style-type: none"> - definicje fonemu: kognitywna: fonem – wzorzec głoski (J. Baudouin de Courtenay), strukturalistyczna: fonem – zespół cech dystynktywnych (M. Trubiecki); fizykalna: fonem – klasa głosek będących wariantami kombinatorycznymi (D. Jones). - inwentarze fonemów języka polskiego: propozycja Z. Stiebera, B. Ročlawskiego, W. Jassem. 4. Fonemy (segmentalne komponenty mowy): <ul style="list-style-type: none"> - fonologia w ujęciu strukturalistycznym. Diakrytyczne i niediakrytyczne cechy głosek. - cechy delimitacyjne i dystynktywne. Fonem a warianty fonologiczne – zasady M. Trubieckiego, - układy cech dystynktywnych. 5. Typy opozycji fonologicznych: <ul style="list-style-type: none"> - prywatywne – stopniowe – równorzędne; proporcjonalne – izolowane, - kategorie fonologiczne: prywatywne układy cech dystynktywnych: dźwięczność, miękkość, nosowość. 6. Równorzędne układy cech dystynktywnych: stopień otwarcia, miejsce artykulacji. 7. Stopniowe układy cech dystynktywnych: fonemy samogłoskowe - zaburzenia realizacji kategorii fonologicznych. 8. Procesy i reguły fonologiczne. 9. Prozodia mowy (komponenty suprasegmentalne). Zaburzenia realizacji cech prozodycznych. 		
Literatura podstawowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dukiewicz L., Sawicka I., Wróbel H. (red.), 1995, <i>Gramatyka współczesnego języka polskiego. Fonetyka i fonologia</i>, Kraków: PWN. 2. Grabias S., 2019, <i>Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii</i>, Lublin: Wydawnictwo UMCS. 3. Szpyra-Kozłowska J., 2002, <i>Wprowadzenie do współczesnej fonologii</i>, Lublin: Wydawnictwo UMCS. 4. Wierzchowska B., 1971, <i>Wymowa polska</i>, Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. 		
Literatura dodatkowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dukiewicz L., 1987, <i>Intonacja wypowiedzi polskich</i>, Wrocław: Ossolineum. 2. Essen V., 1967, <i>Fonetyka ogólna i stosowana</i>, Warszawa: PWN. 3. Polański K. (red.), 2003, <i>Encyklopedia językoznawstwa ogólnego</i>, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. 		
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:		
Prezentacje graficzne i foniczne (nagrań wypowiedzi w normie językowej i wypowiedzi zaburzonych, np. w głuchocie, porażeniach).		

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Kolokwium.

Forma i warunki zaliczenia:

Warunek uzyskania zaliczenia na ocenę: uzyskanie co najmniej 51 punktów z kolokwium.

Przedział punktacji	0-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100
Ocena	2,0	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność

Obciążenie studenta

Udział w ćwiczeniach

15 godzin

Samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń

5 godz.

Udział w konsultacjach

1 godz.

Samodzielne przygotowanie się do zaliczenia

4 godz.

Sumaryczne obciążenie pracą studenta

25 godz.

Punkty ECTS za przedmiot**1 ECTS**

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Akustyka mowy; fonetyka akustyczna i wizualna
Nazwa w języku angielskim:		Speech acoustics
Język wykładowy:		polski
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:		Wydział Nauk Humanistycznych
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:		pierwszy
Semestr:		pierwszy
Liczba punktów ECTS:		4 ECTS
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Agnieszka Gil-Świdarska prof. UPH
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr hab. Agnieszka Gil-Świdarska prof. UPH dr Marek Siłuszyk, dr Sofia Kamińska
Założenia i cele przedmiotu:		Celem kursu jest zapoznanie studentów z podstawami akustyki oraz podstawowymi procesami w analizie dźwięku; akustycznymi właściwościami dźwięków mowy; interpretacją wyników badań akustycznych i audytywnych.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student Zna definicje podstawowych wielkości fizycznych charakteryzujących sygnał akustyczny; potrafi definiować podstawowe pojęcia z zakresu fonetyki audytywnej i wizualnej.	K_W03
W02	Student potrafi opisywać dźwięki języka polskiego ze względu na ich strukturę akustyczną i audytywną oraz nazywać i analizować wybrane cechy sygnału mowy w normie i patologii.	K_W01
Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI		
U01	Potrafi w stopniu zadowalającym posługiwać się programami komputerowymi do akustycznej analizy sygnału mowy. Umie uzyskać oscylogram, widmo i spektrogram sygnału mowy.	K_U10
U02	Umie samodzielnie wyznaczyć podstawowe parametry dźwięków mowy, np. częstotliwość podstawową, częstotliwości formantów; umie znajdować różnice w charakterystykach sygnału mowy w normie i w przypadku zaburzeń.	K_U02
Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K01	Ma świadomość, że dźwięki mowy należy zawsze rozpatrywać w wielu płaszczyznach; dostrzega możliwości wieloaspektowej oceny wymowy w normie i patologii oraz potrafi wykazywać otwartość w postrzeganiu relacji pomiędzy cechami akustycznymi, audytywnymi i artykulacyjnymi dźwięków mowy.	K_K05

Forma i typy zajęć:	30 godzin wykładu, 30 godzin ćwiczeń	
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Podstawowa wiedza z zakresu szkoły średniej z matematyki i fizyki. Elementarne umiejętności korzystania z komputera (edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny, Internet). Znajomość fonetyki artykulacyjnej.		
Treści modułu kształcenia:		
<p>I. AKUSTYKA (15 W+15 CW)</p> <p>Wykład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe pojęcia matematyczne niezbędne do opanowania podstaw akustyki 2. Podstawowe pojęcia i prawa fizyczne, wielkości i ich jednostki, miary wielkości w akustyce fizycznej, skale logarytmiczne (dB). 2. Drgania i fale, zjawiska akustyczne, propagacja fal, środowisko akustyczne. Charakterystyki środowiska akustycznego: prędkość propagacji, impedancja charakterystyczna; związki z fizycznymi właściwościami ośrodka 3. Właściwości akustyczne ośrodków niejednorodnych; zjawiska odbicia, załamania, rozproszenia dźwięku. Zjawisko cienia akustycznego i jego znaczenie w audiologii. 4. Akustyka pomieszczeń: rezonans, tłumienie, przenikanie, czas pogłosu. Falowody i rezonatory akustyczne, zjawisko fali stojącej. Zastosowanie w badaniach narządu słuchu. 5. Właściwości widmowe sygnałów akustycznych. Interwały częstotliwości. Analiza dźwięku, właściwości dźwięków złożonych. Widma wybranych sygnałów akustycznych. 6. Przetworniki elektroakustyczne: podstawy fizyczne działania urządzeń elektroakustycznych. 7. Charakterystyka podstawowych urządzeń elektroakustycznych: słuchawki, mikrofony, głośniki. Urządzenia audiometryczne. 8. Pomiary akustyczne, wybrane urządzenia pomiarowe. Skalowanie poziomu dźwięku w systemach audiometrycznych. 9. Pomiary hałasu. Charakterystyka skutków oddziaływania hałasu na narząd słuchu. Pojęcie poziomu hałasu: izofoniczne filtry korekcyjne. Pojęcie równoważnej energii hałasu i dopuszczalnej dawki hałasu. Środki ochrony przed hałasem, akty prawne dotyczące ochrony <p>Laboratorium:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do pracowni, regulamin, zasady przeprowadzania doświadczeń, BHP 2. Obsługa systemu pomiarowego CoachLAB II, służącego do rejestracji dźwięków 3. Przeprowadzanie doświadczeń z akustyki w zespołach 2-3 osobowych <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Wyznaczanie zakresu częstotliwości słyszalnych przez człowieka 3.2. Badanie fal akustycznych. Kamerton, generator 3.3. Analiza widmowa dźwięków, badania fali akustycznej przy użyciu programu Coach 3.4. Badanie dudnień i tłumienia fal akustycznych <p style="margin-left: 40px;">Wykonanie odpowiednich obliczeń do pobranych danych pomiarowych, przygotowanie sprawozdań.</p> <p>II. AKUSTYKA MOWY: FONETYKA AKUSTYCZNA I WIZUALNA (15 W+15 CW)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odbiór fal akustycznych przez człowieka. Pole słuchowe człowieka, próg słyszalności, próg niewygody, próg bólu, pole mowy. Audiogram. 2. Tony proste, sygnały akustyczne złożone regularne (periodyczne) i nieregularne (szумы, impulsy). 3. Wielkości obiektywne (fizyczne) dźwięku i odpowiadające im wielkości subiektywne (psychoakustyczne) np. częstotliwość - wysokość, poziom natężenia dźwięku – głośność. 4. Akustyczna klasyfikacja dźwięków języka polskiego. 5. Narządy mowy jako źródło dźwięków. Fonacja, ton krtaniowy, ton podstawowy. Ton krtaniowy i częstotliwość podstawowa głosu ludzkiego – metody pomiarowe tej wielkości. 		

6. Zjawisko rezonansu. Formanty i częstotliwości formantowe samogłosek polskich. Metody wyznaczania częstotliwości formantowych polskich samogłosek.
7. Charakterystyka spółgłosek szumowych i impulsowych w języku polskim.
8. Segmentacja sygnału mowy.
9. Akustyczna charakterystyka wymowy zaburzonej.
10. Różne modele percepcji mowy. Wyrazistość i zrozumiałość mowy. Audiometria słowna.
11. Międzynarodowa transkrypcja fonetyczna IPA (International Phonetic Alphabet) i jej rozszerzenia ExtIPA (Extensions to the International Phonetic Alphabet) oraz symbole VoQS (Voice Quality Symbols).
12. Analiza nagrań realizacji normatywnych oraz wymowy zaburzonej.

Literatura podstawowa:

1. Everest W. R., 2005, *Podręcznik akustyki*, Warszawa: Helios.
2. Leszczyński A., Paluchowski J., Tajchert M., 2003, *Podstawy elektroakustyki*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza PW.
3. Halliday D., Resnick R., Walker J., 2012, *Podstawy fizyki*, T. 2, Warszawa: PWN.
4. Kirpluk M., 2021, *Podstawy akustyki*, Warszawa.
5. IPA (International Phonetic Association) 1999. Handbook of the International Phonetic Association. A Guide to the Use of the International Phonetic Alphabet. Cambridge University Press. Cambridge.
6. Jassem, W., 1973, *Podstawy fonetyki akustycznej*, Warszawa: PWN.
7. Lorenc A., 2014, *Transkrypcja mowy zaburzonej*, [w:] S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray (red.) *Metodologia badań logopedycznych. Z perspektywy teorii i praktyki*, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 112-143.
6. Szczepankowski B., 1985, *Fonetyka akustyczna, audytywna i wizualna*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
7. Trochymiuk A., Święciński R., 2004, *Symbole podstawowej (IPA) i rozszerzonej (ExtIPA) transkrypcji Międzynarodowego Towarzystwa Fonetycznego*, [w:] „Audiofonologia”, nr 25, s. 97-114.

Literatura dodatkowa:

1. Dusza J., 2007, *Podstawy miernictwa*, Warszawa Wyd. PW.
2. Czyżewski A., B. Kostek, H. Skarżyński, 2002, *Technika komputerowa w audiologii, foniatrii i logopedii*. Warszawa: Exit.
3. Hojan E., 1997, *Akustyka aparatów słuchowych*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
4. Johnson K., 1997, *Acoustic and Auditory Phonetics*. Oxford: Blackwell. Cambridge, MA.
5. Laver J., 1994, *Principles of phonetics*, Cambridge: Cambridge University Press.
6. Makarewicz R., 2004, *Dźwięki i fale*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
7. Moore B. C. J., 1999, *Wprowadzenie do psychologii słyszenia*, Warszawa: Wydawnictwo PWN.
8. Nawrocki W., 2007, *Komputerowe systemy pomiarowe*, Warszawa: WKŁ.
9. Ozimek E., 2002, *Dźwięk i jego percepcja. Aspekty fizyczne i psychoakustyczne*, Warszawa-Poznań: PWN.
10. Surmanowicz-Damenko G., 2011, *Percepcja mowy w zarysie*, [w:] *Wybrane zagadnienia z audiometrii mowy*, A. Obrębowski (red.), Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UM, s. 28-51.
11. Taylor J., 2011, *Wstęp do analizy błędów pomiarowych*, Warszawa: PWN.
12. Tumański S., 2007, *Technika pomiarowa*, Warszawa: WNT.

13. Trochymiuk A., 2008, *Wymowa dzieci niesłyszących. Analiza audytywna i akustyczna*, Lublin: Wydawnictwo UMCS.
14. Wierzchowska B., 1967, *Struktura akustyczna dźwięków języka polskiego*, [w:] „Logopedia”, nr 7, Lublin.
15. Yeni-Komshian G., 2005, *Percepcja mowy*, [w:] J. Berko-Gleason, N. Bernstein-Ratner (red.), *Psycholingwistyka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Wykład z zastosowaniem technik multimedialnych, ćwiczenia laboratoryjne w pracowni miernictwa, wykonywanie doświadczeń w formie wirtualnej oraz praktycznych. Zamieszczanie na stronach internetowych problemów i zadań laboratoryjnych. Ćwiczenia: praca z programami do wizualizacji sygnału akustycznego, analiza dźwięków mowy, filmy, praca w grupach, dyskusja.

Sposoby weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studenta:

Weryfikacja efektów kształcenia w zakresie umiejętności następuje w ramach ćwiczeń laboratoryjnych. Oceny: 51-60% pkt. – 3,0; 61-70% pkt. – 3,5; 71-80% pkt. – 4,0; 81-90% pkt. – 4,5; 91-100% pkt. – 5,0. Weryfikacja efektów kształcenia w zakresie wiedzy i kompetencji społecznych następuje i w czasie zajęć i kolokwium.

Forma i warunki zaliczenia:

Moduł kończy się zaliczeniem na ocenę. Ocena końcowa jest wystawiana na podstawie zajęć laboratoryjnych i przeprowadzonego kolokwium. Na zaliczenie laboratorium składają się oceny cząstkowe uzyskane na regularnych zajęciach z nauczycielem akademickim.

Zajęcia laboratoryjne będą zaliczone w wypadku uzyskania co najmniej połowy punktów z poszczególnych form aktywności studenta.

Ocena końcowa z modułu (po zaliczeniu wszystkich części składowych), w zależności od sumy uzyskanych punktów jest następująca (w nawiasach ocena wg skali ECTS):

- 0 – 50 pkt: niedostateczna (F),
- 51 – 60 pkt: dostateczna (E),
- 61 – 70 pkt: dostateczna plus (D),
- 71 – 80 pkt: dobra (C),
- 81 – 90 pkt: dobra plus (B),

91 – 100 pkt: bardzo dobra (A).

Bilans punktów ECTS:

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	30 godz.
Udział w ćwiczeniach	30 godz.
Udział w konsultacjach godz. z przedmiotu	15 godz.
Samodzielne przygotowanie się do kolokwium i zaliczenia	25 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	100 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	4 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Językoznawcze podstawy mowy – teoria zaburzeń mowy
Nazwa w języku angielskim:		Linguistic basis of speech - Theory of speech disorders
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	2 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Alina Maciejewska, prof. UPH
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr Marta Krakowiak, mgr Adrianna Urban-Rafałek
Założenia i cele przedmiotu:		Logopedia jako dyscyplina wiedzy. Zaburzenia mowy i ich istota.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W_01	Ma wiedzę na temat logopedii i audiologii jako przedmiotu z uwzględnieniem terminologii, metodologii, zakresu badań oraz najnowszych tendencji rozwojowych w tych i powiązanych obszarach badawczych.	K_W03
W_02	Zna klasyfikację zaburzeń mowy, słuchu i głosu. Zna językoznawcze podstawy logopedii.	K_W07
W_03	Zna metody diagnostyczne stosowane w procedurze postępowania logopedycznego w odniesieniu do poszczególnych zaburzeń mowy i słuchu osób w różnym wieku.	K_W05
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U_01	Potrafi dotrzeć do różnych źródeł wiedzy w poszukiwaniu informacji, metod i narzędzi oraz nowoczesnych technik w celu wykorzystania ich do samorozwoju i doskonalenia zawodowego.	K_U07
U_02	Umie formułować i analizować problemy badawcze, dobierać właściwe metody i narzędzia, dokonywać ich weryfikacji. Analizuje językoznawcze podstawy logopedii.	K_U03
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K_01	Ma świadomość konsekwencji społecznych wynikających z zaburzeń słuchu, głosu i mowy oraz rozpoznaje i określa możliwości komunikacyjne	K_K04

	dziecka/dorosłego.	
Forma i typy zajęć:	wykład (15 godz.), ćwiczenia (15 godz.)	
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Podstawowe wiadomości z zakresu wiedzy o języku. Umiejętność uczestnictwa w wykładzie uniwersyteckim.		
Treści modułu kształcenia:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Logopedia – nauka o biologicznych uwarunkowaniach języka i zachowań językowych. Bada relacje między stanami języka i sprawnościami komunikacyjnymi a przebiegiem biologicznych czynności, centralnych i obwodowych, warunkujących mowę. Pola aktywności logopedii: a. profilaktyka logopedyczna (wczesna opieka logopedyczna, logopedia szkolna, logopedia artystyczna), b. zaburzenia mowy. 2. Język, jego status ontologiczny oraz role w zachowaniach grup społecznych. Sprawności biologiczne warunkujące język i zachowania językowe. 3. Klasyfikacje zaburzeń mowy: objawowa (L. Kaczmarek), przyczynowa (I. Styczek), procedur logopedycznych (S. Grabias). 4. Kompetencja językowa i jej zaburzenia: <ul style="list-style-type: none"> • Język a poznanie: teza Herdera – Humboldta. Weryfikacja tezy na gruncie antropologii kulturowej (E. Sapir, B. Whorf) i socjolingwistyki (teoria kodów rozwiniętych i ograniczonych B. Bernsteina). • Wiedza subiektywna (teoria A. Korzybskiego), potoczny obraz świata – naiwny realizm A. Schutza. • Struktura języka: poziom fonologiczny, morfologiczny i składniowy. Fonem a głoska: mechanizmy zaburzeń wymowy. Morfologia – zaburzenia w funkcjonowaniu morfemów słowotwórczych i fleksyjnych. 5. Kompetencja komunikacyjna i jej zaburzenia: sprawność systemowa (socjolekt a biolekt); sprawność społeczna (role językowe i ich wyznaczniki (składnia i formuły grzecznościowe); sprawność sytuacyjna: dialog, opowiadanie, opis; sprawność pragmatyczna: intencje informowania, działania, modalności i emocje. 6. Procedury postępowania logopedycznego: diagnozowanie, programowanie terapii, prowadzenie terapii. 7. Niepełnosprawność w społeczeństwie i jej rodzaje (rodzaje niepełnosprawności i ich charakterystyka). (45 min., zagadnienie realizowane w ramach zajęć kursu fotograficzno-literackiego „UPH w Siedlcach – Uniwersytet MAXI”). 8. Zaburzenia komunikacji językowej związane z danym rodzajem niepełnosprawności (45 min., zagadnienie realizowane w ramach zajęć językowych „UPH w Siedlcach – Uniwersytet MAXI”). 		
Literatura podstawowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Grabias S., 2011, <i>Logopedia – nauka o biologicznych uwarunkowaniach języka i zachowań językowych</i>, [w:] „Logopedia”, tom 39/40, s. 9-34. 2. Grabias S., 2019, <i>Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii</i>, Lublin: Wydawnictwo UMCS. 3. Styczek I., 1981, <i>Logopedia</i>, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe. 		
Literatura dodatkowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Grabias S., 2001, <i>Perspektywy opisu zaburzeń mowy</i>, [w:] <i>Zaburzenia mowy</i>, S. Grabias (red.), Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 11-43. 		
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:		
Wykład uniwersytecki prowadzony z zastosowaniem prezentacji filmowych i fonicznych (filmów i nagrań z zachowań oraz wypowiedzi osób dotkniętych zaburzeniami).		

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Kolokwium pisemne na zaliczenie.

Forma i warunki zaliczenia:

Warunek uzyskania zaliczenia przedmiotu: obecność na zajęciach, uzyskanie łącznie co najmniej 51% z pisemnego kolokwium.

Punktacja:

- 0-50% – niedostateczna (2,0)
- 51-60% – dostateczna (3,0)
- 61-70% – dostateczna plus (3,5)
- 71-80% – dobra (4,0)
- 81-90% – dobra plus (4,5)
- 91-100% – bardzo dobra (5,0)

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	15 godz.
Udział w ćwiczeniach	15 godz.
Samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń	5 godz.
Udział w konsultacjach z przedmiotu	5 godz.
Samodzielne przygotowanie się do kolokwium	10 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:	Medyczne podstawy logopedii. Podstawy ortodoncji	
Nazwa w języku angielskim:	Medical basics of speech therapy. Basics of orthodontics	
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:	logopedia z audiologią	
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):	obowiązkowy	
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):	pierwszego stopnia	
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	3 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:	dr Marta Krakowiak	
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:	dr Magdalena Sawczuk-Siemieniuk	
Założenia i cele przedmiotu:	Zdobycie przez studentów wiedzy na temat rozwoju, fizjologii, patologii i leczenia wad narządu żucia. Nabycie umiejętności interdyscyplinarnego prowadzenia pacjentów z wadami zgryzu i zaburzeniami wymowy.	
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student posiada wiedzę o rozwoju układu stomatognatycznego, diagnostyce oraz etiologii, etiopatogenezie i leczeniu wad narządu żucia, zna normy zgryzowe na różnych etapach rozwoju osobniczego i odchylenia od norm.	K_W02
W02	Student zna rolę ortodonta i logopedy w leczeniu wad zgryzu i wymowy.	K_W03
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Student posiada umiejętność rozpoznawania wad zgryzu i nieprawidłowości zębowych oraz określania ich związków z wadami mowy.	K_U01
U02	Student potrafi zastosować działania profilaktyczne wad zgryzu i zaburzeń artykulacji.	K_U05
U03	Student widzi potrzebę i potrafi współpracować z lekarzem ortodontą w zakresie zwalczania dysfunkcji i parafunkcji narządu żucia, zna metody rehabilitacji narządu żucia.	K_U07

Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Student rozpoznaje własne ograniczenia diagnostyczne i lecznicze, potrzeby edukacyjne, planuje aktywność edukacyjną.	K_K05
K02	Student umie pracować w zespole profesjonalistów, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym.	K_K02
Forma i typy zajęć:		wykład (30 godzin)
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Podstawowe zagadnienia z anatomii i fizjologii jamy ustnej.		
Treści modułu kształcenia:		
<p>Wykłady poświęcone są informacjom o rozwoju narządu żucia i diagnostyce ortodontycznej oraz zagadnieniom związanym z profilaktyką, etiologią i epidemiologią wad zgryzu. Omawiane są podstawowe metody badania, rozpoznawania i leczenia ortodontycznego oraz zespołowego leczenia wad narządu żucia, a także współzależności między wadami zgryzu a wadami wymowy. Studenci uczą się rozpoznawania wad zgryzu na modelach diagnostycznych łuków zębowych oraz anamnezy, klinicznego badania pacjenta, zewnątrzustnego i wewnątrzustnego, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji narządu żucia.</p>		
Literatura podstawowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Olczak-Kowalczyk D., Grudziąż-Sękowska J., 2010, <i>Współzależność wad wymowy i wad zgryzu – doniesienie wstępne</i>, [w:] „Nowa Stomatologia”, nr 2, s. 62–67. 2. Rokitiańska M., 2004, <i>Podstawy ortodoncji dla logopedów</i>, Bydgoszcz: Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej. 3. Zadurska M., Siemińska-Piekarczyk B., Wierusz W., Mysiorska M., Kosińska K., 2007, <i>Ocena współzależności występowania wad zgryzu, wady artykulacji i dysfunkcji narządu żucia u dzieci z przedszkoli warszawskich</i>, [w:] „Stomatologia Współczesna”, nr 2, s. 17–24. 		
Literatura dodatkowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szpringer-Nodzak M., Wochna-Sobańska M. (red.), 2003, <i>Stomatologia wieku rozwojowego</i>, Warszawa: PZWL. 2. Karłowska I. (red.), 2008, <i>Zarys współczesnej ortodoncji</i>, Warszawa: PZWL. 3. Mackiewicz B., 1992, <i>Współzależność wad zgryzu i wymowy na tle przyczynowym</i>, [w:] „Magazyn Stomatologiczny”, nr 2, s. 28–30. 4. Raftowicz-Wójcik K., Matthews-Brzozowska T., 2005, <i>Wady zgryzu a wady wymowy – przegląd piśmiennictwa</i>, [w:] „Dental Medical Problems”, t. 42, nr 1, s. 149–154. 5. Górniak D., Konopska L., 1996, <i>Zgryzy otwarte w leczeniu ortodontyczno-logopedycznym</i>, [w:] „Stomatologia Współczesna”, nr 3, s. 467–470. 6. Konopska L., Rucińska-Grygiel B., Górniak D., 1998, <i>Zaburzenia artykulacji u osób z doprzednimi wadami zgryzu</i>, [w:] „Magazyn Stomatologiczny”, nr 8, s. 32–37. 7. Gacka E., Kaźmierczak M., Sujecka-Brzóska A., 2020, <i>Propozycja modelu współpracy logopedy i ortodonta</i>, [w:] „Logopedia”, nr 49(1), s. 67–82. 		
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:		
Prezentacje multimedialne, modele diagnostyczne.		

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Weryfikacja efektów kształcenia poprzez kolokwium pisemne.

Forma i warunki zaliczenia:

Warunkiem uzyskania zaliczenia z oceną jest zaliczenie kolokwium pisemnego:

- 0–50% – niedostateczny (2,0),
- 51–60% – dostateczny (3,0),
- 61–70% – dostateczny plus (3,5),
- 71–80% – dobry (4,0),
- 81–90% – dobry plus (4,5),
- 91–100% – bardzo dobry (5,0).

Przewidziana jest jednorazowa poprawa kolokwium pisemnego.

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	30 godzin
Przygotowanie się do zajęć	10 godzin
Udział w konsultacjach	10 godzin
Przygotowanie się do kolokwium	20 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	70 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	3 ECTS

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Praktyczne śródroczne warsztaty zawodowe w Studenckiej Poradni Logopedycznej UPH
Nazwa w języku angielskim:		Midterm vocational training in the Students' Speech Therapy Centre
Język wykładowy:	polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		logopedia z audiologią
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Humanistycznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		pierwszego stopnia
Rok studiów:	pierwszy	
Semestr:	pierwszy	
Liczba punktów ECTS:	2 ECTS	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Marta Krakowiak
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		mgr Ewa Dziecioł
Założenia i cele przedmiotu:		Pogłębienie przez studentów wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu fonetyki, fonologii i akustyki oraz doskonalenie zdolności słuchania i oceny różnych sposobów realizacji głosek i ciągów fonicznych. Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W01	Student ma wiedzę na temat podstawowych teorii językoznawczych oraz terminologii ogólnej i szczegółowej z zakresu fonetyki i akustyki mowy.	K_W01
W02	Student ma podstawową wiedzę na temat audiologii, akustyki i dziedzin z nimi powiązanych z obszaru językoznawstwa, fizyki, psychologii.	K_W03
W03	Student ma wiedzę na temat zastosowania technologii informacyjnych w badaniach audiologicznych.	K_W06
W04	Student ma wiedzę na temat podstawowych teorii językoznawczych oraz terminologii ogólnej i szczegółowej z zakresu fonetyki i akustyki mowy.	K_W01
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U01	Student umie samodzielnie wykonać analizę fonetyczną elementów segmentalnych i suprasegmentalnych ciągów mownych i zjawisk fonetycznych.	K_U01
U02	Student potrafi obsługiwać programy komputerowe do analizy głosu.	K_U010

Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K01	Student ma świadomość poziomu swojej wiedzy z zakresu fonetyki, fonologii i akustyki oraz umiejętności komunikacyjnych.	K_K05
K02	Student rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i troski o rozwój własnych kompetencji oraz sprawności językowych i komunikacyjnych.	K_K04, K_K05
Forma i typy zajęć:		praktyka zawodowa (60 godzin) – obserwacje, analizy, planowanie, praktyczne ćwiczenia – prowadzenie wybranych elementów zajęć i całych modułów
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Wiedza z fonetyki artykulacyjnej, audytywnej, akustyki mowy.		
Treści modułu kształcenia:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza akustyczna głosek, analiza tempa mowy, iloczasu samogłosek, spółgłosek w różnych stylach wymowy, umiejętność opracowywania ankiet, ich przeprowadzenia i opracowania wyników (rozumienie wybranych terminów logopedycznych, określenie roli logopedy, ocena własnych trudności w wymowie, mowie, czytaniu i pisaniu, płynności mówienia itp. przez studentów UPH różnych kierunków) – ćwiczenie umiejętności słyszenia i słuchania. 2. Identyfikacja cech indywidualnych, kontekstualnych, przypadkowych – ćwiczenie umiejętności nagrywania, transkrybowania tekstów i wykorzystywania zebranej bazy materiałowej do opisu cech segmentalnych i suprasegmentalnych, różnicowania typów wymowy. 3. Gromadzenie doświadczeń w opisie artykulacyjnym głosek i fonemów polskich oraz upodobień wewnątrz i międzywyrazowych. 4. Ćwiczenie umiejętności identyfikowania i opisu zjawisk suprasegmentalnych – zbieranie nagrań: wypowiedzi spontaniczne i kierowane (współpraca ze studentami z 2 i 6 semestru studiów). 5. Projekt: przygotowanie kryteriów do oceny indywidualnych cech realizacji głosek, sposobu akcentowania, intonacji, pauz, tempa mowy w zakresie normatywnych wypowiedzi oficjalnych, urzędowych, szkolnych, potocznych, familiarnych itp. 		
Literatura podstawowa:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Benni T., 2010, <i>Palatogramy polskie</i>, [w:] J. Bartmiński, M. Nowosad-Bakalarczyk (red.), <i>Prozodia, fonetyka, fonologia</i>, Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 78–91. 2. Dukiewicz L., 1978, <i>Intonacja wypowiedzi polskich</i>, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. 3. Klebanowska B., 2007, <i>Interpretacja fonologiczna zjawisk fonetycznych w języku polskim</i>, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. 4. Koneczna H., Zawadowski W., 2010, <i>Przekroje rentgenograficzne głosek polskich</i>, [w:] J. Bartmiński, M. Nowosad-Bakalarczyk (red.), <i>Prozodia, fonetyka, fonologia</i>, Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 92–97. 5. Porayski-Pomsta J., Kwasiborska-Dudek J., Jauer-Niworowska O., Lipiec D., Więcek-Poborczyk I., Golanowska M., Malinowska A., 2013, <i>Znaki fonetyczne do zapisu poprawnych i zdeformowanych realizacji fonemów języka polskiego w alfabetych międzynarodowym i sławistycznym</i>, Gdańsk: Przedsiębiorstwo Glottispol sp. z o.o 6. Waryszak M.U., Kurkowski Z.M., 2015, <i>Ocena akustyczna artykulacji głosek</i>, [w:] „Nowa Audiofonologia”, nr 4(4), s. 28–35. 		
Literatura dodatkowa:		

1. Dukiewicz L., Sawicka I. (red.), 1995, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Fonetyka i fonologia*, Kraków: Wydawnictwo IJP PAN.
2. Szpyra-Kozłowska J., 2002, *Wprowadzenie do współczesnej fonologii*, Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Praktyka w SPL odbywa się pod kierunkiem uczelnianego opiekuna praktyk. Studenci obserwują terapię, prowadzą przesłuchania, zbierają informacje – elementy wywiadu logopedycznego, ćwiczą umiejętność komunikacji, perswazji, wykorzystania wiedzy zdobytej na wykładach i ćwiczeniach, korzystania z narzędzi do badań akustycznych i fonetycznych.

Studenci poznają zasady gromadzenia materiału językowego i jego analizy, ćwiczą umiejętność prezentowania wyników własnych badań: opisują studium przypadku (przygotowują referat i go wygłaszają), mają możliwość obserwowania pracy logopedy i organizacji gabinetu logopedycznego.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Ocena sposobu zbierania materiału i jego analizy (umiejętność prawidłowej prezentacji cech artykulacyjnych głosek/fonemów polskich oraz upodobnień wewnątrz i międzywyrazowych – referat).

Ocena sposobu przygotowania studenta do badań i zbierania materiału badawczego.

Forma i warunki zaliczenia:

Prezentacja wybranego nagrania i opisu zjawisk artykulacyjnych oraz fonologicznych w tzw. szerokiej normie – referat (przygotowanie nagrania i transkrypcji opisywanego przypadku/przypadków).

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Udział w praktykach	60 godzin
Gromadzenie materiału badawczego	5 godzin
Analiza materiału badawczego i prezentacja wyników	5 godzin
Udział w konsultacjach	5 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	75 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS